

İş Kazalarında Uzman Bilirkişi Raporunun Önemi

Mahmut Çolak

İş ve Sosyal Güvenlik Danışmanı

Sirküler No: 1297

Tarih: 18.08.2025

Kısa Cevap

İş kazası davalarında kusur oranları ve aidiyeti, **kazanın meydana geldiği iş kolunda iş güvenliği uzmanı bilirkişiler** tarafından belirlenmelidir. Dosyadaki kusur raporları arasında çelişki varsa, mahkeme **çelişkiyi giderecek yeni bir kusur raporu** almalıdır; aksi hâlde karar bozulur.

Giriş

İş kazalarında uzman bilirkişi raporunun önemini bir yargı kararı ışığında değerlendireceğiz: Yargıtay 10. Hukuk Dairesi (Esas No: 2017/666; Karar No: 2017/2871; Tarih: 04.04.2017)

ÖZET: İş kazasında davalıların sorumluluklarının belirlenmesi için olayın meydana geldiği iş kolunda iş güvenliği hususunda uzman bilirkişilerden çelişkiyi giderecek şekilde kusur raporu almak gerekir.

Davanın Konusu ve Süreç

Asıl ve birleşen davalar 01.09.2005 tarihinde meydana gelen trafik-iş kazasında vefat eden sigortalının hak sahiplerine bağlanan gelirlerden oluşan kurum zararının davalılardan müteselsilen tahsili istemine ilişkindir. Mahkemece, ilamında belirtildiği şekilde davanın kabulüne karar verilmiştir.

Hükmün, davacı Kurumla davalılardan Genel Müdürlüğü ile T... İnşaat Elektrik San. Tic. Ltd. Şti. avukatları tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteklerinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

1. Kusur Raporlarındaki Çelişki

Yasal Dayanak: 506 Sayılı Kanunun 26'ncı Maddesi

Kazanın meydana geldiği tarih itibarıyla yürürlükte bulunan 506 sayılı Kanun kapsamında davanın yasal dayanağı olan 506 sayılı Kanunun 26'ncı maddesindeki, "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve işgüvenliğiyle ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veyahut suç sayılabilir bir hareketi sonucu olmuşsa, Kurumca sigortalıya veya hak sahibi kimselerine yapılan veya ileride yapılması gerekli bulunan her türlü giderlerin tutarlarıyla gelir bağlanırsa bu gelirlerinin 22'nci maddede belirtilen tarifeye göre hesaplanacak sermaye değerleri toplamı (Anayasa Mahkemesi'nin 23.11.2006 tarihli ve E:2003/10 K:2006/106 sayılı Kararı ile bu fıkarda geçen "sigortalı veya hak sahibi kimselerin işverenden isteyebilecekleri miktarlarla sınırlı olmak üzere" bölümü iptal edilmiştir.) Kurumca işverene ödettirilir....İş kazası veya meslek hastalığı, 3. bir kişinin kasıt veya kusuru yüzünden olmuşsa, Kurumca bütün sigorta yardımları yapılmakla beraber zarara sebep olan 3. kişilere ve şayet kusuru varsa bunları çalıştıranlara Borçlar Kanunu hükümlerine göre rücu edilir." düzenlemesine göre; davaya konu iş kazasında kusurlu olanlar davacı Kurumun rücu alacağından kusurları karşılığı sorumludur.

Kusur Raporlarının Dayanağı

Kusur raporlarının, 506 sayılı Kanunun 26., 4857 sayılı Kanunun 77. ve İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün 2 ve devamı maddelerine uygun olarak düzenlenmesi gerekir.

4857 sayılı Kanunun 77'nci maddesi; "İşverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler. İşverenler, işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar..." düzenlemesini içermektedir.

Anılan düzenleme, işçiyi gözetim ödevi ve insan yaşamının üstün değer olarak korunması gereğinden hareketle; salt mevzuatta öngörülen önlemlerle yetinilmeyip, bilimsel ve teknolojik gelişimin ulaştığı aşama uyarınca alınması gereken önlemlerin de işveren tarafından alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Kusur Tespitinde İzlenecek Yöntem

İş kazasının oluşumuna etken kusur oranlarının saptanmasına yönelik incelemede; ihlal edilen mevzuat hükümleri, zararlı sonuçların önlenmesi için koşulların taraflara yüklediği özen ve dikkat yükümüne aykırı davranışın doğurduğu sonuçlar, ayrıntılı olarak irdelenip, kusur aidiyet ve

oranları gerekçeleriyle ortaya konulmalıdır.

Buna göre; işverenin ve üçüncü kişilerin iş kazasındaki kasıt veya kusurunun tespiti amacıyla; iş kazasının oluşumuna ilişkin maddi olguların eksiksiz biçimde saptanması, sorumluluğu gerektiren her koşulun, kendi özelliği çerçevesinde araştırılıp irdelenmesi, işveren ve diğer ilgililerin kusur oran ve aidiyetlerinin belirlenmesi gerekir.

Bu kapsamda; 6331 sayılı Kanunun 37'nci maddesi uyarınca yürürlükten kaldırılan ancak zararlandırıcı sigorta olayının meydana geldiği tarihte yürürlükte bulunan 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77'nci maddesi uyarınca, işverenler işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak, işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdürler. İşverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya bulundukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar.

Anılan madde ile, işverenlere, işçi sağlığı ve iş güvenliği kavramından kapsamlı olarak, her türlü önlemi almak yanında, bir anlamda objektif özen yükümlülüğü de öngörülmektedir. Bu itibarla işverenin, mevzuatın kendisine yüklediği tedbirleri, işçinin tecrübeli oluşu veya dikkatli çalıştığı takdirde gerekmeceği gibi bir düşünceyle almaktan sarfınazar etmesi kabul edilemez.

İşçi Sağlığının Esasları

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ile Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) ortak Komisyonunda işçi sağlığının esasları: bütün işkollarında işçinin fiziksel, ruhsal ve sosyo-ekonomik bakımdan sağlığını en üst düzeye çıkarmak ve bunun devamını sağlamak; çalışma şartları ve kullanılan zararlı maddeler nedeniyle işçi sağlığının bozulmasını engellemek; her işçiyi kendi fiziksel ve ruhsal yapısına uygun işte çalıştırmak; özet olarak işin işçiye ve işçinin işe uyumunu sağlamak olarak tanımlanmaktadır. Belirlenen amaçlara ulaşmak, dolayısıyla iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek temel sorumluluktur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 08.11.2006 gün ve E: 2006/10-696, K: 2006/704 sayılı kararı).

Somut Olaydaki Çelişki

Eldeki davada ise 31.01.2012 tarihli ve 06.04.2012 tarihli raporlarda davalı işveren şirketin kusursuz, davalılardan A şahsının %30, davalı Genel Müdürlüğü'nün %50 ve kazalının ise %20 kusurlu olduğu kabul edilmiş iken, Mahkemece hükme esas alınan 16.04.2013 tarihli kusur raporunda davalı işveren şirketin %30, davalılardan Genel Müdürlüğü'nün %20, davalı A şahsının %30 ve kazalının ise %20 kusurlu olduğu hususu kabul edilmiş olmakla, kusur oranları ve aidiyeti hususunda meydana gelen açık çelişkiyi giderecek şekilde bir kusur raporu aldırılmak gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

2. Asıl İşveren - Alt İşveren İlişkisinin Belirlenmemesi

Davaya konu olayda, davalılardan Genel Müdürlüğü ile T... İnşaat Elektrik San. Tic. Ltd. Şti. arasında karayollarının bakım ve onarımını konu edinen sözleşmeye dayalı olarak yapılan bir iş sırasında kazanın meydana geldiği anlaşılmakta ise de, bu davalılar arasındaki ilişkinin net olarak belirlendiğinden bahsedilmesi olanaksızdır.

506 sayılı Kanunun 87'nci maddesi hükmüne göre aracı, bir işte veya bir işin bölüm veya eklentisinde işverenden iş alan ve kendi adına sigortalı çalıştıran 3. kişidir. Asıl işveren taşeron ilişkisinin varlığı için öncelikle, işin başka bir işverenden alınmış olması, bir başka ifadeyle asıl işverenin işverenlik sıfatına devredilen iş dolayısıyla sahip olması, asıl işyeri ya da işyerinden sayılan yerlerde kendi adına işçi çalıştırıyor olması gerekir.

İşin belirli bir bölümünde değil de, tamamının bir bütün halinde ya da bölümlere ayrılarak başkalarına devredildiği, işten bu yolla tamamen el çekildiği, sigortalı çalıştırılmadığı için işveren sıfatının haiz olunmadığı durumda ise, bunları devralan kişiler alt işveren, devredenler de asıl işveren olarak nitelendirilemeyecektir. Aracı sıfatının kazanılmasında diğer koşullar ise; asıl işverenden istenilen işin, asıl iş ya da işyeriyle ilgili işin bir bölümünde veya işyeri eklentilerinde alınmış olması ve bu işte işi alanın kendi işçilerinin çalıştırılması ve bu nedenle de işveren sıfatına sahip olunmasıdır.

Eldeki davada, davalılardan Genel Müdürlüğü ile T... İnşaat Elektrik San. Tic. Ltd. Şti. arasında yapılan tüm sözleşmeler celbedilerek, aralarındaki hukuki ilişki irdelenmeli, bu kapsamda yapılan sözleşmenin nispi niteliği ve davacı kurum bakımından bağlayıcılığının bulunmadığı dikkate alınarak bu davalılar arasında asıl işveren-alt işveren ilişkisi veya sözleşmeye konu olan işin, asıl işin bir parçası niteliğinde bulunup bulunmadığı veyahut da anahtar teslimi suretiyle bir işten el çekmek suretiyle işçi çalıştırmaksızın yapılan işlerden olup olmadığı hususu da irdelendikten sonra bir, asıl işveren-taşeron ilişkisi olmasa da 506 sayılı Kanunun 26'ncı maddesinin ikinci fıkrası kapsamında üçüncü kişi olarak sorumluluğunun irdelenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, aldırılan kusur raporlarında bu yönde net bir değerlendirme bulunmadığı dikkate alındığında, yetersiz kusur raporuna dayalı olarak yazılı şekilde eksik araştırmaya dayalı hüküm kurulması isabetsizdir.

Mahkemece Yapılacak İş

O halde mahkemece yapılacak iş, öncelikle davanın yasal dayanaklarının 506 sayılı Kanunun 26'ncı maddesinin 1 ve 2'nci fıkraları ile 87'nci maddesi olduğu dikkate alınarak ceza davasındaki maddi olguları irdeleyen ve meydana gelen iş kazasında davalıların sorumluluklarının belirlenmesi için öncelikle olayın meydana geldiği iş kolunda iş güvenliği hususunda uzman bilirkişilerden çelişkiyi giderecek şekilde kusur raporu almak, sonrasında ise teselsüle dayalı olarak açılan bu

davada davacı kurum alacağının belirlenmesiyle yukarıda yapılan maddi ve hukuki olgular çerçevesinde bir karar vermekten ibarettir.

Açıklanan nedenlerle, davacı Kurumla davalılardan Genel Müdürlüğü ile T... İnşaat Elektrik San. Tic. Ltd. Şti. avukatlarının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve mahkemece verilen kararı temyiz etmeyen diğer davalı Hacı bakımından davacı kurum lehine usuli kazanılmış hakkın gerçekleştiği dikkate alınarak, bir karar verilmek üzere hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle bozulmasına, temyiz harcının istek halinde temyiz eden davalılara iadesine, 04.04.2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Kararın Değerlendirilmesi

İş kazalarında işverene, alt işverene, kazalıya, üçüncü kişiye, ihale makamlarına, iş güvenliği uzmanlarına kusur oranları atfedilirken, iş kazasının meydana geldiği iş kolunda uzman olan bilirkişilerden/iş güvenliği uzmanlarından kusur raporu alınarak hüküm tesis ettirilmiştir.

Söz konusu olayda, iki farklı raporda işveren şirkete birisi kusursuz diğeri %30; üçüncü kişiye birisi %30 diğeri %20; ihale makamına birisi %50 diğeri %20 oranlarında kusur verilmiştir. Bu çelişkinin giderilmesi amacıyla iş kazasının olduğu iş kolunda uzman bilirkişi/bilirkişilerden rapor aldırılmak suretiyle sonuca gidilmesi karara bağlanmıştır.

Dolayısıyla, Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin söz konusu kararının hukuka ve mevzuata uygun olduğu düşünülmektedir.

Sık Sorulan Sorular

Kusur raporunu kim düzenlemeli?

Kazanın meydana geldiği iş kolunda iş güvenliği konusunda uzman bilirkişiler.

Raporlar çelişirse ne olur?

Mahkeme çelişkiyi giderecek yeni bir kusur raporu almalıdır; almadan hüküm kurulması bozma nedenidir.

İşverenin yükümlülüğü sadece mevzuattaki önlemler mi?

Hayır. Karara göre bilimsel ve teknolojik gelişimin ulaştığı aşamaya göre alınması gereken önlemler de işverence alınmalıdır.

Üçüncü kişinin kusuru varsa SGK ne yapar?

506 sayılı Kanunun 26'ncı maddesi uyarınca bütün sigorta yardımlarını yapar, sonra zarara sebep olan üçüncü kişilere ve varsa onları çalıştıranlara rücu eder.

Resmî Kaynaklar

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- 4857 sayılı İş Kanunu (mülga 77'nci madde)
- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (21'inci madde — rücu)
- 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu (mülga 26 ve 87'nci maddeler)
- Yargıtay 10. HD, E. 2017/666, K. 2017/2871, T. 04.04.2017 sayılı kararı

Bu sirküler genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Somut uygulama öncesinde ilgili resmî kaynakların güncel hâli ve şirketin özel koşulları ayrıca değerlendirilmelidir.

PROZON'DAN

Yazılım, danışmanlık ve ücretsiz araçlar

YAZILIM VE HİZMET

Bordro ve Özlük Yazılımı

Karmaşık bordroyu tek motorda çalıştırın.

prozon.net/bordro-ve-ozluk-yazilimi/

Bordro Outsource

Operasyon bizde, ekran ve veri sizde.

prozon.net/insan-kaynaklari/bordro-outsource/

Ar-Ge, Teknopark, TEKMER

Kurgu, başvuru ve muafiyet süreçleri.

prozon.net/yatirimlar-ve-ar-ge/

ÜCRETSİZ ARAÇLAR

Hesap Makineleri

Bordro ve tazminat hesapları; üyelik gerekmez.

prozon.net/hesap-makineleri/

Analiz Merkezi

Teknopark ve teşvik analizleri.

analiz.prozon.net

Yıllık Parametreler

SGK ve vergi parametreleri, yıl yıl.

prozon.net/yillik-parametreler/

GÜNCEL KALIN

Mevzuat Takvimi

Beyan ve ödeme günleri tek takvimde.

prozon.net/mevzuat-takvimi/

Mevzuat Sirkülerleri

Haftada üç gün, ücretsiz e-posta bülteni.

prozon.net/sirkuler/#bulten

Bu belge <https://prozon.net/sirkuler/is-kazalarinda-uzman-bilirkisi-raporunun-onemi/> adresindeki sirkülerden 23.09.2026 03:24 tarihinde üretilmiştir. Mevzuat değişebilir; güncel metin için siteyi ziyaret edin. Sirküler, bilgilendirme amaçlıdır; somut olaylar için danışmanlarımızla görüşün.

Prozon Kurumsal Teknoloji Çözümleri A.Ş. · Artan Plaza, Bağlarbaşı, Feyzullah Cd. No:140 Kat:5, 34844 Maltepe / İstanbul · +90 216 808 02 39 · bilgi@prozon.net